

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 512/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej JUDr. Jurajom Dziakom, advokátom, Vajanského 26, Prešov, proti postupu Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní sp. zn. 1C/93/2013 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní sp. zn. 1C/93/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Stará Ľubovňa v konaní sp. zn. 1C/93/2013 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Stará Ľubovňa **povinný** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Stará Ľubovňa **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“)

v konaní sp. zn. 1C/93/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Ďalej žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 1 000 eur a náhrady trov konania. Ústavný súd ústavnú sťažnosť prijal 12. októbra 2023 na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

2. V napadnutom konaní sa pôvodný žalobca [REDAKOVANÉ] žalobou z 9. apríla 2013 domáhal proti žalovanému náhrady škody a uloženia povinnosti odstrániť na vlastné náklady oplatenie (čiernu stavbu). Uznesením okresného súdu z 19. januára 2017 pristúpila sťažovateľka do konania ako žalobkyňa 2. Okresný súd uznesením z 13. októbra 2020 rozhodol, že pokračuje v konaní s dedičmi pôvodného žalobcu, a to žalobkyňou 2 (sťažovateľkou, pozn.) a žalobcami 1, 3 a 4.

3. Okresný súd rozhodol vo veci samej ostatným rozsudkom z 5. júna 2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 13Co/5/2021 z 30. marca 2021, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v I., II., III. a V. výroku (výrok I) a súčasne priznal sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 % (výrok II). Rozsudok okresného súdu z 5. júna 2020 nadobudol právoplatnosť v I., II., III. a V. výroku v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu 10. júna 2021.

4. Podaním zo 6. júla 2021 sťažovateľka vyčíslila trovy konania. Okresný súd rozhodol o výške náhrady trov konania uznesením vyššieho súdneho úradníka z 20. septembra 2022, ktorým zaviazal žalobcov spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému trovy prvostupňového konania a konania o odvolaní v sume 1 456,06 eur (výrok I) a súčasne zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom trovy konania v sume 2 227,48 eur (výrok II) a sťažovateľke v sume 110,77 eur (výrok III). Proti uzneseniu v rozsahu výroku I sťažovateľka podala 11. októbra 2022 sťažnosť, ktorá bola 26. októbra 2023 zaslaná na vyjadrenie žalovanému a ostatným žalobcom. O sťažnosti sťažovateľky okresný súd do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol. Uznesenie súdneho úradníka v II. a III. výroku nadobudlo právoplatnosť 4. novembra 2022.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa sťažovateľky okresný súd o výške náhrady trov konania právoplatne nerozhodol ani po takmer 2 rokoch a 2 mesiacoch od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, čím porušil jej označené práva. Napadnuté konanie spolu s rozhodovaním o výške trov konania trvá už viac ako 10 rokov. Celková dĺžka napadnutého konania nezodpovedá požiadavke rozhodovania v primeranej lehote a je ústavne nekonformná. Z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že konanie nie je riadne skončené, kým nebolo právoplatne rozhodnuté o výške náhrady trov konania, pričom je potrebné zobrať do úvahy celkovú dĺžku konania od jeho začatia (podania žaloby). V okolnostiach veci nejde o vec právne ani skutkovo náročnú. Sťažovateľka je toho názoru, že svojím správaním neprispela k vzniku zbytočných prietáhov v konaní. Naopak, podaním sťažnosti na prietahy predsedovi súdu z 30. augusta 2022 a urgencie z 20. marca 2023 sa snažila docieľiť rozhodnutie o výške trov konania. Zbytočné prietahy v napadnutom konaní tak idú na ťarchu okresného súdu, ktorý nekoná efektívne, resp. je nečinný.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení priznal vznik zbytočných prietáhov v napadnutom konaní v časti rozhodovania o výške trov konania, a to v období od 6. júla 2021 do 20. septembra 2022 a v období od 11. októbra 2022 do 31. októbra 2023. Uviedol, že rozhodovanie o výške trov konania a následne o sťažnosti proti rozhodnutiu súdneho úradníka nie je vecou, ktorá vykazuje skutkovú či právnu náročnosť. Zo strany súdu neboli zistené prietahy, ktoré by spôsobila sťažovateľka, ani prekážky v postupe súdu. Podpredsedníčka okresného súdu sa ospravedlnila sťažovateľke za porušenie jej ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a zdôraznila, že zo strany súdu boli prijaté opatrenia, aby v budúcnosti k zbytočným prietahom pri určení výšky náhrady trov konania strán sporu nedochádzalo.

IV.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka v replike uviedla, že s prihliadnutím na vyjadrenie okresného súdu nepovažuje za potrebné sa osobitne vyjadriť, keďže z predmetných vyjadrení vyplýva záver o porušení práv sťažovateľky, za ktoré sa podpredsedníčka okresného súdu ospravedlnila. Keďže aj napriek podanej ústavnej sťažnosti nebolo o výške náhrady trov konania právoplatne rozhodnuté, sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol v súlade s petitom ústavnej sťažnosti.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

11. Aj vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania je súd povinný rešpektovať základný princíp hospodárnosti konania vyjadrený v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) (IV. ÚS 58/2022). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na rozsudok v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016 o sťažnosti č. 65302/11), ktorým ESLP rozhodol okrem iného aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej

lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku EŠLP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

12. Napadnuté konanie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti vo veci samej právoplatne skončené (10. júna 2021). Z uvedeného je zrejmé, že právna istota sťažovateľky týkajúca sa práva, ktoré si uplatnila na súde, bola čiastočne dosiahnutá už pred podaním ústavnej sťažnosti a napadnuté konanie prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške trov konania. Všeobecný súd rozhoduje o trovách konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané stranami sporu a ich právnymi zástupcami, preto ústavný súd postup pri rozhodovaní o trovách konania nepovažuje za právne zložitý a vykazujúci osobitnú náročnosť. Rozhodovanie o trovách konania je rutinnou záležitosťou každodennej praxe súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné. S poukazom na uvedené je potrebné dospieť k záveru, že dĺžka napadnutého konania vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

13. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v priebehu konania k zbytočným priet'ahom.

14. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, tento po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku vo veci samej (10. júna 2021), ktorým bol sťažovateľke priznaný nárok na náhradu trov konania v časti, v ktorej mala úspech, uznesením z 20. septembra 2022 vydaným súdnym úradníkom (t. j. po viac ako 15 mesiacoch) rozhodol o výške náhrady trov konania. Proti uzneseniu súdneho úradníka podala sťažovateľka 11. októbra 2022 sťažnosť (v časti výroku I, ktorým bola zaviazaná na zaplatenie trov konania žalovanému v sume 1 456,06 eur), ktorú okresný súd zaslal stranám na vyjadrenie 26. októbra 2023, teda až po vyše roku. Rozhodovanie okresného súdu o výške náhrady trov konania trvalo od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku vo veci samej do podania ústavnej sťažnosti viac ako dva roky a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

15. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní vo fáze rozhodovania o výške nároku na náhradu trov konania je poznačený priet'ahmi, ktoré vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu je možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

18. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur s poukazom na dobu rozhodovania o výške nároku na náhradu trov konania (viac ako 2 roky) a na dĺžku konania, ktorá predchádzala meritórnemu rozhodnutiu (viac ako 8 rokov).

19. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. S poukazom na dĺžku napadnutého konania a zistenú neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu ústavný súd považoval priznanie 500 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd nevyhovel časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľka vyčíslila v sume 442,38 eur.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu